

Sygn. akt VII

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

W składzie:

Przewodniczący SSR del. Ewa Dawidowska-Myszka

o rozpoznaniu w dniu 21 września 2018 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń po zmarłej Z. K.

na skutek odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 18 kwietnia 2018r., nr (...) oraz z 4 czerwca 2018 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 4 czerwca 2018r. w ten sposób, że ustala, iż A. K. nie jest zobowiązany do zwrotu pobranego świadczenia w kwocie 2144,32 zł (dwa tysiące sto czterdzieści cztery 32/100) za okres od 01 listopada 2017r. do 30 listopada 2017r.

2. umarza postępowanie w odniesieniu do decyzji z dnia 18 kwietnia 2018r.

SSR del. Ewa Dawidowska-Myszka

Sygn. akt VII U 2404/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zobowiązał A. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.12.2017r. do 31.12.2017r. w kwocie 2144,32 zł

Odwołanie od tej decyzji złożył A. K., wskazując, że decyzja jest niezasadna, gdyż świadczenie wpłynęło na rachunek Z. K. w dniu 17.11.2017r., a więc nie jest świadczeniem za grudzień 2017r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu pozwany podniósł, że decyzja została uchylona w części dotyczącej okresu, za jaki doszło do nienależnie pobranego świadczenia, co ostatecznie skorygowano w kolejnej decyzji z dnia 4 czerwca 2018r.

Decyzją z dnia 4 czerwca 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. uchylił decyzję z dnia 18 kwietnia 2018r. w zakresie stwierdzenia pobrania nienależnych świadczeń w kwocie 2144,32 zł za okres od 1 grudnia 2017r. do 31 grudnia 2017r. i zobowiązał A. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.12.2017r. do

31.12.2017r. w kwocie 2144,32 zł oraz zobowiązał A. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.11.2017r. do 30. (...). w kwocie 2144,32 zł

Odwołanie od tej decyzji złożył A. K., wskazując, że Z. K. otrzymywała świadczenie emerytalne do 19-go każdego miesiąca, a zmarła w dniu 22 października 2017r., czyli „weszła” w nowy cykl rozliczeniowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu pozwany podniósł, że zgon Z. K. nastąpił w dniu 22 października 2017r., a akt zgonu wpłynął do ZUS-u w dniu 7 listopada 2017r. Świadczenie za miesiąc listopad 2017r. zostało przekazane po zgonie na konto bankowe w (...). Świadczenie za okres od 1 listopada 2017r. do 30 listopada 2017r. zostało pobrane nienależnie.

Sąd ustalił, co następuje:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zgodnie z wnioskiem Z. K. przekazywał emeryturę na konto w banku (...).

(dowód : wniosek o zmianę danych adresowych, k. 112-114 akt ZUS)

Z. K. zmarła w dniu 22 października 2017r.

(dowód : kopia odpisu skróconego aktu zgonu, k. 116 v akt ZUS)

W dniu 6 listopada 2017r. wpłynął do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego wraz z informacją o śmierci Z. K..

(dowód : wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego wraz z załącznikami – dokumentacja ZUS)

W dniu 17 listopada 2017r. została przekazana na konto Z. K. emerytura za miesiąc listopad 2017r. w kwocie 2157,20 zł

(dowód : potwierdzenie operacji, k. 4)

W dniu 17 listopada 2017r. ZUS zwrócił się do (...) Bank SA o zwrot kwoty 2157,20 zł.

Bank (...) zwrócił kwotę 12,88 zł, gdyż pozostałe środki zostały wypłacone pełnomocnikowi A. K. oraz przelane tytułem wykonanych zleceń płatniczych.

Pismem z dnia 5 marca 2018r. ZUS wezwał A. K. do zwrotu kwoty 2144,32 zł w związku z nienależnie pobranym świadczeniem .

(dowód : pismo ZUS, k. 147 akt ZUS

pismo (...), k. 119 akt ZUS

wezwanie do zapłaty, k. 121 akt ZUS

Sąd zważył, co następuje:

Okoliczności faktyczne w sprawie sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w toku postępowania. Treść i autentyczność dokumentów nie były przez strony kwestionowane i nie budziły wątpliwości. Sąd zatem przyznał dokumentom prywatnym walor wiarygodności zgodnie z art.245 k.p.c., zaś dokumentom urzędowym – moc dowodową, stosownie do art.244 k.p.c.

Rozważając zasadność odwołania należy mieć na względzie, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. W

niniejszej sprawie jest to więc ustalenie, czy pobrana przez A. K. kwota 2144,32zł stanowi nienależnie pobrane świadczenie skutkujące obowiązkiem jego zwrotu.

Zgodnie z dyspozycją art. 101 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zwanej dalej : ustawą emerytalną) prawo do świadczeń ustaje:

- 1) gdy ustanie którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania tego prawa;
- 2) ze śmiercią osoby uprawnionej.

Z kolei art. 138 ust 1 i 3 ustawy emerytalnej stanowi, że osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Przesłankami uznania świadczenia za nienależnie pobrane jest: fakt wypłacenia nienależnego świadczenia osobie innej niż wskazana w decyzji ZUS oraz zaistnienie powyższego stanu rzeczy z przyczyn niezależnych od organu rentowego. Organ rentowy nie musi więc wykazywać udzielenia stosownego pouczenia lub też świadomego wprowadzenia go w błąd przez osobę, która pobrała świadczenie. Artykuł 138 ust. 3 nie znajduje natomiast zastosowania, jeśli osoba nieuprawniona otrzyma świadczenie w wyniku błędu organu rentowego (tak M. Bartnicki (w:) Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz. Antonów Kamil (red.), Bartnicki Marcin, Suchacki Bartosz, Zieleniecki Marcin, LEX)

Z. K. zmarła w dniu 22 października (...). i od tej daty ustało prawo do wypłaty świadczenia(art. 101 pkt 2 ustawy emerytalnej), a zatem październik 2017r. jest miesiącem, w którym ustało to prawo i konsekwentnie - wstrzymanie wypłaty winno nastąpić od następnego miesiąca, czyli od listopada 2017r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17 listopada 2017r. przelał na konto bankowe emeryturę za miesiąc listopad 2017r. - kwotę w wysokości 2144,32 zł pobrał jej syn A. K.. W związku z tym, zdaniem Sądu, została spełniona pierwsza przesłanka z art. 138 ust.3 ustawy emerytalnej Świadczenie za listopad 2017r. zostało pobrane przez inną osobę to jest A. K..

W dalszej kolejności badał, czy spełniona jest druga przesłanka i czy do wypłaty świadczenia w dniu 17 listopada 2017r. doszło z przyczyn niezależnych od organu rentowego.

Organ rentowy został poinformowany o śmierci Z. K. w dniu 6 listopada 2017r., co potwierdza data prezentaty na wniosku o wypłatę zasiłku pogrzebowego. Informacja ta już od dnia 7 listopada 2017r. figurowała w systemie, jednak mimo tych informacji ZUS przed przekazaniem środków nie zweryfikował danych i wypłacił świadczenie na konto bankowe. Organ rentowy nie może tłumaczyć się tym, że w dniu 7 listopada 2017r. została tworzona lista wypłat z terminem do 20 –go, gdyż w przypadku tworzenia listy z tak dużym wyprzedzeniem, pracownik ZUS przed wypłatą powinien jeszcze raz zweryfikować i sprawdzić, czy w systemie przez kolejnych 10 dni nie wprowadzono modyfikacji wpływających na prawo do świadczeń. Organ rentowy przed dniem wypłaty emerytury dla Z. K. za miesiąc listopad 2017r. dysponował informacją o śmierci uprawnionej. Dokonana, pomimo posiadania takiej wiedzy, wypłata świadczenia nie nastąpiła z przyczyn od organu rentowego niezależnych. W takiej sytuacji A. K. nie może zostać obciążony odpowiedzialnością za taki stan rzeczy, skoro w odpowiednim czasie nie tylko poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych o zgonie matki, ale także udokumentował tę okoliczność(składając opis skrócony aktu zgonu). To na organie rentowym spoczywa obowiązek takiej organizacji pracy, aby nie dochodziło do wypłaty świadczeń, do których prawo ubezpieczonym już nie przysługuje – wygasło(zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 czerwca 2016 r., III AUa 373/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 10 października 2012 r., III AUa 535/12).

W związku z powyższym Sąd uznał, że wskazana w zaskarżonej decyzji kwota emerytury Z. K. za miesiąc listopad 2017 r. została pobrana przez osobę niewskazaną w decyzji organu rentowego, jednakże w okolicznościach rozpatrywanego przypadku nie można przyjąć, iż wypłata nastąpiła wskutek okoliczności niezależnych od organu rentowego w rozumieniu art. 138 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zatem to Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponosi odpowiedzialność za dokonanie wypłaty spornego świadczenia za listopad 2017r., gdyż już w dacie przed wymagalnością tego świadczenia, bo w dniu 6 listopada 2017r. wiedział, że uprawniona Z. K. zmarła. A skoro tak, to aktualnie nie jest uprawniony do żądania zwrotu pobranego przez wnioskodawcę świadczenia emerytalnego jego zmarłej matki.

Z tych względów, na podstawie przywołanych przepisów oraz art.477¹⁴§2 k.p.c., sąd orzekł jak w pkt. I sentencji wyroku.

W punkcie II wyroku sąd umorzył postępowanie w odniesieniu do decyzji z dnia 18 kwietnia 2018r. na podstawie art.355 par. 1 k.p.c. W związku z uchyleniem zaskarżonej decyzji w odniesieniu do nałożonego na A. K. obowiązku zwrotu świadczenia za miesiąc grudzień 2017r. i wydaniem w dniu 4 czerwca 2018r. kolejnej decyzji z poprawnie określonym miesiącem wypłaconego świadczenia emerytalnego zbędna stała się merytoryczna ocena zasadności i prawidłowości uchylonej decyzji, skoro kolejna decyzja dotycząca obowiązku zwrotu świadczenia ze wskazanym prawidłowo miesiącem pobranego świadczenia stała się przedmiotem oceny Sądu.

W ocenie sądu, w przedmiotowej sprawie istniały podstawy do zastosowania dyspozycji art.148¹§1 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

W przedmiotowej sprawie strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. Okoliczności faktyczne sprawy wynikają z dokumentów zgromadzonych w toku postępowania. W tych warunkach nie było konieczności rozpoznania sprawy na rozprawie. Żadna ze stron nie złożyła wniosków dowodowych w zakresie osobowych źródeł dowodowych. Okoliczności faktyczne sprawy, w zakresie wskazanym w art.227 k.p.c. w kontekście zarzutów odwołania oraz art.232 k.p.c., wynikały – jak wskazano – z dokumentów zgromadzonych w sprawie.

Podkreślenia wymaga, że charakter sprawy, tj. rodzaj żądania poddanego rozstrzygnięciu, nie sprzeciwiał się zastosowaniu art.148¹ §1 k.p.c.

Zauważyć trzeba, że celem normy art.148¹ k.p.c. jest realizacja zasady szybkości postępowania (rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki) oraz przyczynienie się do usprawnienia postępowania w tych sprawach, w których sąd dojdzie do przekonania, że nie jest potrzebne przeprowadzenie rozprawy (por. J.Bodio, Komentarz do art.148¹ [w} A.Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz do art.1-729, LEX/el.).

W postępowaniu cywilnym pewne okoliczności mogą uzasadniać odstąpienie od przeprowadzenia ustnej rozprawy. Nie oznacza to, że odmowa przeprowadzenia ustnej rozprawy może być uzasadniona jedynie w rzadkich przypadkach. W sprawach, w których postępowanie dotyczyło wyłącznie kwestii prawnych lub wysoce technicznych możliwe jest odstąpienie od wymogu rozprawy ustnej. Rozprawa może również nie być konieczna wówczas, gdy nie pojawiają się kwestie faktyczne lub prawne, które nie mogą zostać odpowiednio rozstrzygnięte na podstawie akt sprawy lub pisemnych oświadczeń stron (por. wyrok ETPC z 9 września 2016 r w sprawie Madaus v Niemcy).

W ocenie sądu, takie okoliczności wystąpiły w sprawie niniejszej, zatem nie było konieczności rozpoznania sprawy na rozprawie, a zasadnym było zastosowanie dyspozycji art.148¹§1 k.p.c.

SSR de. Ewa Dawidowska-Myszka

Zarządzenia:

1. (...)

2. (...)

3. (...)